

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1924 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring
i 45 § i lagen om fattigvården.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 272, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Johansson* i Bro hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 45 § i lagen om fattigvården den 14 juni 1918, att mantalsskrivning av person, som inom kommunen saknade bostad eller eljest vore obefintlig, måtte fränkännas inverkan vid bestämmandet av hemortsrätten.

Till stöd för berörda hemställan har motionären anfört följande:

»Enligt den numera upphävda fattigvårdsförordningen skulle den kommun, varest en person *rätteligen bort* mantalsskrivas, vara hans rätta hemortskommun. En faktiskt skedd mantalsskrivning saknade sålunda betydelse för hemortsrättsfrågan. Genom den nya fattigvårdslagens bestämmelser har detta förhållande ändrats. Numera torde gälla, att den ort, där faktisk mantalsskrivning skett, skall under vissa förhållanden vara en persons rätta hemort. Såsom undantag från dessa bestämmelser har stadgats följande: Om en person icke inflyttat till den kommun, där han blivit mantalsskriven, skall en sådan mantalsskrivning icke gälla vid bestämmandet av hans hemorts rätt (45 § 2 mom.). Ej heller skall mantalsskrivning av vissa anstaltsvårdade eller andra kroniskt sjuka personer medföra hemorts rätt (48 §). I övrigt skall mantalsskrivning medföra hemorts rätt, oavsett om vederbörande bo i kommunen eller ej.

Det förekommer ofta, att personer avflytta utan att uppgiva den nya bostadsorten. Dessa kunna icke av vederbörande avföras ur mantalslängden utan måste upptagas och redovisas i slutet av denna längd under anteckning, att de sakna fast bostad inom kommunen. Då de emellertid blivit upptagna i mantalslängden, har man ansett, att en sådan mantalskrivning medför hemorts rätt. Detta synes mig vara ett oegentligt förhållande, så mycket mer som landsbygden härigenom sättes i sämre ställning än städerna Stockholm och Göteborg, där motsvarande form av mantalskrivning icke förekommer.»

Utskottet.

Enligt den i 45 § av fattigvårdslagen upptagna huvudbestämmelsen i fråga om hemortsrätt i fattigvårdshänseende äger en person dylik rätt i den kommun, där han senast faktiskt varit mantalsskriven utan att hava under det år, som mantalsskrivningen avser, kommit i åtnjutande av fattigvård, som, enligt vad i 49 § fattigvårdslagen sägs, utövar inverkan på förvärv av hemortsrätt.

Med den nu föreliggande motionen avses att få den i andra stycket av 45 § fattigvårdslagen inrymda undantagsbestämmelsen från förenämnda huvudstadgande — enligt vilken undantagsbestämmelse mantalsskrivningen icke gäller till bestämmande av hemortsrätt för den, som med avseende å tilltänkt inflyttning mantalsskrivits inom en kommun utan att emellertid hava inflyttat dit — utsträckt att gälla alla sådana, som inom kommunen sakna bostad eller eljest äro obefintliga.

Vad av motionären anförts såsom motiv till den av honom gjorda hemställan hämtar sitt stöd i viss bristande överensstämmelse mellan gällande mantalsskrivningsförordningars bestämmelser rörande personer å okänd vistelseort.

Enligt § 8 mom. 3 i förordningen angående mantalsskrivning den 6 augusti 1894, jämförd med § 10 mom. 2 i förordningen angående kyrkoböckers förande den 3 december 1915, skall en person, som finnes upptagen i nästföregående års mantalslängd och som icke avflyttat till annat distrikt, upptagas i mantalslängden under de närmast följande två åren även om hans vistelseort är okänd. Först om under tiden mellan tre på varandra följande mantalsskrivningar upplysning ej vunnits om hans vistelseort, skall han överföras från församlingsboken till boken över obefintliga och därmed ock utelämnas vid mantalsskrivningen.

I Stockholm — men ej, såsom motionären oriktigt uppgivit, i Göteborg — äro åter förhållandena härutinnan annorlunda. Enligt förordningen angående mantalsskrivning i Stockholm den 28 maj 1897 föres därstädes ej församlingsbok, utan en densamma ersättande mantalsbok, till vilken boken över obefintliga utgör en bilaga. Visserligen skall enligt ifrågavarande förordning till sistnämnda bok överföras i mantalsboken uppförda personer först då upplysning om deras vistelseort ej vunnits vare sig vid tre på varandra följande mantalsskrivningar eller under den mellanliggande tiden, men då enligt § 10 mom. 7 i förordningen de i mantalsboken kvarstående personer, om vilkas vistelseort upplysning ej kunnat erhållas, icke skola upptagas i mantalslängden, bliva för Stockholms del personer med okänd vistelseort utan avvaktan å tiden för deras överförande till boken över obefintliga uteslutna från mantalsskrivningen. Härigenom kommer, såsom motionären riktigt framhållit, Stockholm i vissa fall i en gynnsammare ställning i fattigvårdshänseende än andra kommuner inom riket.

Ifrågavarande förhållande, som redan tidigare uppmärksammats, är emellertid för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts övervägande. Sedan nämligen ombudsmannen hos fattigvårdsstyrelsen i Södertälje i skrivelse till riksdagens justitieombudsman påkallat dennes uppmärksamhet å förhållandet samt Stockholms stads fattigvårds- och mantalsnämnder avgivit yttranden över nämnda framställning, hava handlingarna i berörda ärende av justitieombudsmannen medelst skrivelse den 23 sistlidne oktober överlämnats till chefen för socialdepartementet för vinnande av det beaktande, vartill handlingarnas innehåll kunde föranleda. I ett av överståthållarämbetet sedermera avgivet utlåtande över den ifrågavarande framställningen har av sagda ämbete såsom den lämpligaste lösningen föreslagits, att de för Stockholm i förevarande hänseende gällande bestämmelserna bereddesh giltighet för riket i dess helhet. Yttrande över framställningen har sedan den 25 sistlidne januari avgivits även av kammarrätten, som därvid, med hänsyn till den inverkan i hemortsrättsavseende, som den påtalade bristande överensstämmelsen mellan ifrågavarande båda mantalsskrivningsförordningar kunde i vissa fall medföra, förklarar sig finna kravet på en ändring därutinnan befogat samt i sådant hänseende ifrågasatt en återgång till tidigare avfattning av § 8 mom. 3 i förordningen angående mantalsskrivning den 6 augusti 1894.

Genom en dylik återgång till förut gällande bestämmelser skulle från mantalsskrivning komma att utelämnas i senaste mantalslängden för distriktet upptagna personer, vilka begivit sig till annan ort utan att hava uttagit flyttningsbetyg, under förutsättning att deras vistelseort vore okänd och anledning icke förefunnes, att deras bortovaro endast vore tillfällig.

Såsom av det anförda framgår, skulle, i händelse den ovan omnämnda framställningen vinner beaktande, de olägenheter, som i motionen påtalats, komma att bliva avhjälpda. Då enligt utskottets mening riksdagen icke bör genom uttalande i ämnet föregripa den därutinnan pågående utredningen, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 februari 1924.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Bror Petré*n, *von Sydow*, *Alfred Petré*n*, greve *Spens*, *von Koch*, *Sigfrid Hansson**, *Schedin** och *Wahl**.
från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg*, *Hagman*, *Karlsson* i Gasabäck, *Nilsson* i Vibberbo*, *Holmström* i Stockholm, *Carlsson* i Solberga och *Johansson* i Sollefteå*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.